

(*Carlunada* v, 71).

DERIV.: *Saltada*, certa xarxa de pescar tort. (*AlcM*), BDC XIV, 40; també a l'Albufera, junt amb el tir de *mornell* (Palmar, 1962). *Saltadis* (add de Fontserè al DOrt). *Saltadissa* *Saltador* [DTo 1647; DAg]: a l'alt Pall usen *saltadé* en el sentit de 'saltant, cascada' (Cardós i Vall Ferrera, 1932-4), però a la Ribagorçana diuen *saltadó* (Castissent, 1957); i aquest, a Àreu de V. Ferrera, és l'espídimonis (1933) *Saltadora* [Belv.; DAg], *saltadores* ribag. (Benavarrí, BDC VII, 78). *Saltaire* *Saltant* [Belv.]: tant o més vivaç en cat. que *salt d'aigua*; sobretot en el Berguedà i Cardener: *Saltant de l'Insula* a la Nou, *S del Diable* Saldes, *S. de Ratavilla* a Olus, sengles *Fonts del Saltant* a Lloberola (Biosca) i vall de Lavansa (1959, 1964).

Saltarell 'llagost' Capcir (BDC III, 119, 136), Alt Pallars (Tavascan, Esterrí de Cardós, 1934); la *Font de Saltarells*, en un pletiu, muntanya amunt d'Espot, pren nom perquè en les seves aigües gelues moren tots els que hi cauen (1959); +*saltarilló* Conflent (*saltarilús* pl. Conat, 1960). *Saltretx*, *salttrécos* pl. id., a l'alta vall d'Àneu (Alós d'Isil, 1935) sembla manlleu adaptat d'un gascò o aranès *sautretch*: a Aran apareix en les formes *sautrèrè* a Gessa i Pujolo, *sautarèrè* a la part mitjana i baixa de la Vall (Cor., *Vocab. Aran*, 104), però -*èc* correspon a -*ét*, del ll. -*ellu*, en el parlar de Canejan i molts de gascons veïns (*saltrec *AlcM*: hi endevinem ultracorrecció de la grafia *saltrech* = -*èc*).

Saltgó mall, com un llagost més petit [DAg]; recordem la gentil història mall de *Na Saltgó* (Coloma Rosselló), «m'imagín En Jaumet pujant i davallant com un *saltgó*, amb los infants de la seva edat, els escalons de la creu beneïda», J. Rotger (de Sineu), *IdOr* VI, 112, *AlcM* el troba com a nom d'un insecte paràsit a Segarra (StaColQ.). Està relacionat amb un cat. ant. *saltigar* 'pegar bots, fer com espurnes', que coneixem pel passatge de StVicentF citat per *AlcM* (on *saltigar* no deu ser més que ultracorrecció errònia d'això), i per Eiximenis: «cant aquests grassos són plens, que bufen e suen o no troben loc; les orelles lurs fumen, e ls canten e ls siulen; los huyls los *saltiguen* e ls lampeguen; e l ventre los pesa --- l'estómac los dol e la boca venteja ---» (*Terç* III, 190 29); «quan naix una bestioleta, que tantost *saltigarà* ---», StVicentF (*Serm.* III, 51.35).

Saltarella sembla una peça de música o d'instrument musical (més aviat que no 'acte de saltar', com suposa el diccionari *AlcM*) en Sant Vicent Ferrer: «aquella de David significava la creu de Jh. Xrist --- tiraren les cordes dels braços e cames de J. X., e les clavilles eren los claus, e David feya les *saltarelles* --- com dix al ladre: 'Hodie mecum eris in paradiso', e bé fo *saltarella* ---» (*Quaresma*, 87.89), però és de tómer que el predicador s'embullés amb el salteri dels psalms de David. Labèrnia dóna *saltarella* com 'espècie de ball espanyol'. +*Saltarina* adj., *vena* ~: expressió tècnica d'infermeria, designant les venes que s'esmuneixen desplaçant-se sota la pell, i dificulten, per tant, les extraccions terapèutiques de sang (Bna., 1986).

Saltejar [1438, DAg]; en Muntaner no es així,

AlcM, sinó *assaltejar*, infra], *saltejadador*. «castell / ple de almugàve(r)s / e'de gens braves. / moltes esquadres, / cullerats, ladres, / *saltejadós* / e robadòs», JRoig (*Spill*, 13143; Bna. 1539, DAg); *saltejament* [S. XVI, DAg]; «--- *saltejar* vos emnmtg de la mar, mà armada», *Decam* v, § 1, 291.34 (trad. *assalire*)

Saltic [1706, en el diccionari Aguiló] no deu ser diminutiu de *salt* sinó postverbal de +*salticar* per a una mena de guisar fregit (fr. *sauté*, castellà *saltado*): «les bledes, *salticaes* --- el aguelo de mun pare (l)es fea sempre en la mimba de agost: són mol bones pa el flato ---», *Canyissaes* (65: context en MESCLAR). SGuarner, en el gloss. de *Canyis*, suposa que l'usí en el sentit de «salpicar, esquitxar intr.», però en el text de l'obra jo no hi veig més que el sentit culinari, de nou: «estes bledes es diem *salticaes* perquè se *salten* si en la taula tens gachamiga o bacallà bollit» (*Cany* 1, 64); igual que el cast. SALTAR culinari (*DECH*, n. 2, lín. 19-22). *Salterejar*.

Saltet 'salt graciós o coquetó': «si passegen o fan vila / fan-vos dels braços cundes / e ls fermen sobre lu(r)s flancs; / e a tothom fan ullada: / tot entegres girar-s'an; / a compàs moven la cama / e giren-se ab *saltet*, / de molta altra modornia / s'empatxen ---» en un poema juvenal d'Eiximenis (*EntreDL* I, 172 57, cap. 54 del *Ll de les Dones*) *Salturó* [Belv., DAg]; ja en una vella cançó de Nadal: «quant hagueren prou sopat - en feren un poc de so: / Jesús balla cama-dreta, - Sant Josep fa 'l *salturó*, / la Verge, la giradeta ---», reco. a St. Llorenç de la Muga (MilàF, *Romillo*, 911); «a passeig --- per aquells caminets, fent alguns saltets i *salturons*, a trobar regueronets ---, cap al riu Besós», B. d. Maldà (*Coll.* B. V, 121). *Saltironar* [DAg]: «Blancs anyells *saltironan* pel maduixar ombrívol, / prop dels moltons que esporgan lo sàlic regadiu / ---», *Atl.* de 1867 II, 13a, alterat en la versió definitiva, però en canvi posà en aquesta: «pels riberencs herbatges, com un ruixat de perles, / festívol *saltirona* l'aucell del paradís / ---» (II, 31b). *Saltironejar* [DAg]; *saltironejant*; *saltironeig* *Saltrot* emp. [DAg]. *Saltívol*. *Saltuari*.

El verb ll. SALIRE 'saltar', del qual SALTARE i SALTUS eren derivats, no desaparegué en les llengües romàniques, i encara que menys que en d'altres (fr. *sallir* 'ser prominent', it. *salire* 'pujar', cast. *salir* 'sortir'), en cat. tampoc s'extingí. Igual que en francès i que en oc., *salhir*, la -l- hi apareix palatalitzada, a causa de les formes com *salo*, *salunt*, *salam*, *salens*, -*entis*, en què hi havia una *ġ* (primer en hiatus, després diftongant) que es combinà amb la -l- fent-ne *l*. A l'E. Mj. *sallir* 'sortir' es troba sobretot en textos de matis més o menys dialectal o poètic. En la *Vesit* del rossellonès B. de So (1315-1347) no consta quin mot, entre *exir* i *sallir* (que hi apareix interlineat), és el de l'autor i quin d'un copista: «Li demandey son nom, / e dells qui del gran flom / vegí, tras luy, *sallir*, / li preguey volgués dir / ---», v. 1073 (*Rom.* LIV, 59); «quedament treball / --- / e çrit de mi no *sall* / ---», Ausiàs (xvii, 2d); «Càmar --- *sallint* de casa se n'entrava en aquell ort, e ab aquells catius --- tot lo dia s'estava»,